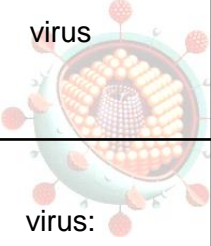

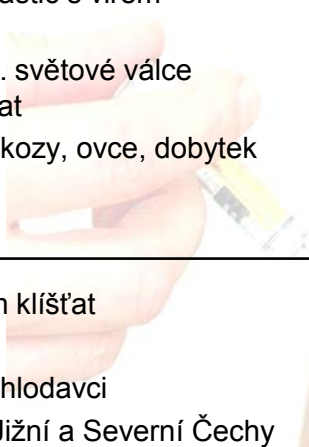

Otázka č. 21

Virové onemocnění?

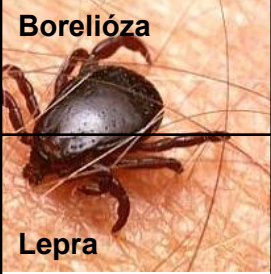
Nemoc	Původce	Příznaky	Přenos a zajímavosti
Infekční žloutenka (hepatitida) - Typ A, B, C	 virus	<p>zánětlivé onemocnění jater</p> <ul style="list-style-type: none"> • tmavá moč, světlá stolice • zažloutlá kůže a bělmo • způsobuje vymizení jaterní tkáně popřípadě vede ke vzniku rakoviny	<ul style="list-style-type: none"> • přenáší se typ: B, C - krví, pohlavním stykem typ: A (nemoc špinavých rukou) - fekáliemi • očkování existuje pouze proti typu A a B
Infekční mononukleozá (polibková nemoc)	 virus: Epstein-Barrové Cytomegalovirus	<p>postihuje vnitřní žlázy (slezinu a játra)</p> <ul style="list-style-type: none"> • příznaky angíny: celková únava, nechutenství, zvýšená teplota (kolem 39°C), zánět uzlin	<ul style="list-style-type: none"> • přenos prostřednictvím slin (líbání), respektive předměty slinami potřísněných (sklenky, ručníky, hračky) • virus má v sobě cca 95% populace • záleží na okolnostech (snížená obranyschopnost, stres) zda propukne
Q horečka	 virus <i>Coxiella burnetti</i>	<ul style="list-style-type: none"> • zvýšená teplota (několik týdnů) • zápal plic (pneumonie) • bolesti hrudi, kašel	<ul style="list-style-type: none"> • přenos při vdechnutí částic s virem (alimentární přenos) • do ČR zavlečeno po II. světové válce dovozem chovných zvířat • rezervoárem viru jsou kozy, ovce, dobytek • lze se očkovat • léčba antibiotiky
Klíšťová encefalitida	 viry <i>Flaviridae</i>	<p>napadení mozku a mozkových blan</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.fáze: bolest hlavy, zvýšená teplota; • 2 fáze: dezorientace, porucha motoriky, popřípadě ochrnutí	<ul style="list-style-type: none"> • přenos prostřednictvím klíšťat • prevencí je očkování • rezervoárem virů jsou hlodavci • největší výskyt v ČR: Jižní a Severní Čechy
Západonilská horečka	 flavivirus <i>West Nile Virus</i>	<ul style="list-style-type: none"> • bolest hlavy, horečka • kožní projevy • svalová slabost	<ul style="list-style-type: none"> • přenos ze slinných žláz infikovaného komára • hostitelem jsou savci, člověk a ptáci • vakcinace neexistuje • největší výskyt Afrika a Austrálie

Otázka č. 21

Bakteriální onemocnění?

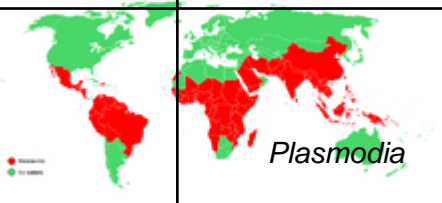

Nemoc	Původce	Příznaky	Přenos a zajímavosti
Syfilis (příjice, lues)	spirocheta <i>Treponema pallidum</i>	<ul style="list-style-type: none"> • zasahuje klouby, srdce, cévní a nervovou soustavu • destrukce kožní tkáně v oblasti obličeje, nosní přepážky a části patra • poruchy osobnosti, demence	<ul style="list-style-type: none"> • přenos výhradně sexuálním stykem (popřípadě z matky na plod) • v roce 2006 v ČR 1584 onemocnění • výskyt po celém světě • léčba antibiotiky
Kapavka	<i>Neisseria gonorrhoeae</i>	<ul style="list-style-type: none"> • hnisavý zánět sliznic vylučovacích a pohlavních orgánů • zánět spojivek	<ul style="list-style-type: none"> • nejrozšířenější sexuálně přenosné onemocnění (popřípadě z matky na plod během porodu) • léčba antibiotiky
Tuberkulóza (souchotiny)	<i>Mycobacterium tuberculosis</i> (Kochův bacil)	<ul style="list-style-type: none"> • dlouhotrvající kašel, hlenové (vzácně krvavé) vykašlávání • zvýšená teplota (déle než 3 týdny)	<ul style="list-style-type: none"> • přenos kapénkovou infekcí (od nemocných), popřípadě mlékem infikovaného skotu • prevencí je očkování • na tuberkulózu zemřel Franz Kafka, Jiří Wolker, Ludvík XIII.
Brucelóza (Maltská horečka)	<i>Brucella melitensis</i>	<ul style="list-style-type: none"> • multisystémové onemocnění (postih více orgánových soustav) • horečka	<ul style="list-style-type: none"> • přenos od infikovaných zvířat buď přímým kontaktem nebo tepelně neošetřeným mlékem
Tularémie (zaječí nemoc)	<i>Francisella tularensis</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>kožní forma</i> - vřed a zánět kůže • <i>oční forma</i> - zánět víček, oka a zduřením mízních uzlin • <i>forma plicní</i> - zánět plic, kašel, dušnost a bolest na hrudi	<ul style="list-style-type: none"> • přenos na člověka při manipulaci s odlovenými infikovanými zvířaty (stahování kůže) nebo vdechnutím prachu (sláma potřísněná exkrementy) • nemoc mezi zajíci přenáší klíšťata • v Česku je ročně hlášeno cca 100 případů onemocnění lidí

Nemoc	Původce	Příznaky	Přenos a zajímavosti
Listerióza	<i>Listeria monocytogenes</i>	<ul style="list-style-type: none"> • projevuje se horečkou a vodnatým průjmem • nevolnost • bolest hlavy, kloubů a svalů • kožní forma (vyrážka, puchýře) 	<ul style="list-style-type: none"> • rizikem jsou všechny potraviny, které se před konzumací tepelně neupravují a pokrmy dlouho skladované v chladničce • bakterie přežívá 4°C, varem zaniká • příčinou potratů těhotných žen
 Borelióza	spirocheta <i>Borrelia burgdorferi</i>	<ul style="list-style-type: none"> • pomalu se šířící červená skvrna • horečka, bolesti ve svalech, třesavka, únava a celková vyčerpanost • pozdější stádium - postižení nervového a kloubního systému 	<ul style="list-style-type: none"> • přenos pomocí klíštěat (vzácně jiný hmyz - sající krev) • léčba antibiotiky • očkování v Evropě neexistuje - vyvíjí se
Lepra (malomocenství)	<i>Mycobacterium leprae</i> (Hansenův bacil)	<ul style="list-style-type: none"> • často probíhá bezpříznakově • kožní forma vytvářející vředy je silně nakažlivá • destruktivní formy ničí nervy (výsledkem je znečistlivění tkáně) 	<ul style="list-style-type: none"> • cesta nákazy není dodnes objasněna (pravděpodobně sliznicí nosohltanu a kůže), byl popsán přenos vodou • zdrojem nákazy jsou rozpadlé vředy a stolice nemocného • teplota pokožky je pro bakterii optimální • největší výskyt ve střední Africe, jihovýchodní Asii
Tyfus	<i>Salmonella typhi</i>	<ul style="list-style-type: none"> • vysoké horečky, bolest hlavy • letargie, nevolnost, blouznění • bolest břicha, průjemy, později zácpa (může dojít až k perforaci střeva) • povlaky na jazyku a dásních 	<ul style="list-style-type: none"> • fekální přenos mezi lidmi • rezervoárem je voda (k nákaze stačí omýt potraviny infikovanou vodou) • léčba antibiotiky
Paratyfus - Typ A, B, C	<i>Salmonella paratyphi</i>	<ul style="list-style-type: none"> • stejné jako u tyfu 	<ul style="list-style-type: none"> • přenos stejný jako u tyfu • typ B byl izolován z ptáků • vyskytuje se především v rozvojových zemích

Otázka č. 21

Parazitární onemocnění?

Nemoc	Původce	Příznaky	Přenos a zajímavosti
Toxoplazmóza	prvok <i>Toxoplasma gondii</i>	<ul style="list-style-type: none"> • chřipkové stavy - zvýšená teplota - bolest hlavy - únava • často bez příznaku	<ul style="list-style-type: none"> • přenos od koček nebo konzumací jídla znečištěným trusem kočkovitých šelem) • nebezpečné pro gravidní matky (přenos na plod) a oslabené jedince • protilátky zůstávají v krvi po celý život • napadá všechny buňky v těle kromě červených krvinek
Malárie (zimnice)	 <i>Plasmodia</i>	<ul style="list-style-type: none"> • horečka • křeče, bolest kloubů • dávení • koma případně smrt	<ul style="list-style-type: none"> • přenos na člověka je zprostředkován komárem z rodu <i>Anopheles</i> • léčba chininem, prevence moskytiéra • ročně se nakazí 3 miliony lidí (z toho 90% v Africe)
Babezióza (piroplazmóza)	prvoci rodu <i>Babesiella</i>	<ul style="list-style-type: none"> • vysoká horečka • anémie (poruchy krevního oběhu) • žloutenka	<ul style="list-style-type: none"> • přenos je zprostředkován klíštětem - prvok zde prodělává část svého životního cyklu • množí se v červených krvinkách a následně způsobuje rozpad těchto buněk • časté onemocnění psů
Trypanozomiáza (Chagasova nemoc)	<i>bičíkovec</i> <i>Trypanosoma cruzi</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>akutní fáze</i>: bez příznaku nebo horečka, bolest hlavy a břicha • <i>chronická fáze</i> (10-20 let): poškození zažívacího traktu	<ul style="list-style-type: none"> • přenos pokousáním dravých krev-sajících ploštic; možný je i přenos krví z člověka na člověka • výskyt pouze v Americe (Mexiko) • účinná terapie možná pouze v akutní fázi • očkování neexistuje
Leishmanióza (Kala azar)	 prvok <i>Leishmania donovani</i> , <i>L. chagasi</i> a <i>L. infantum</i> .	<ul style="list-style-type: none"> • horečka (nepravidelná) • váhový úbytek • anémie • zduření jater a sleziny • neléčená nemoc vede ke smrti	<ul style="list-style-type: none"> • přenos štípnutím bodavého hmyzu rodu <i>Phlebotomus</i>, <i>Lutzomyia</i> – výskyt na území tropického a subtropického pásu • životní cyklus probíhá mezi člověkem a komárem • napadají buňky jaterní a slezinné • léčba komplikovaná, často neúčinná – užívání derivátu antimonu

Otázka č. 35

Užíval(a) jste někdy léky s možným negativním účinkem na vývoj plodu?

Léky s tzv. teratogenním účinkem mohou působit tělesné abnormality u plodu, pokud je podán těhotné ženě
→ řadíme zde léky:

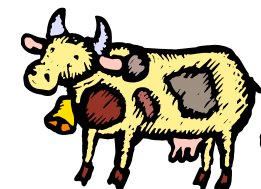
Účinná látka	Účel užívání léku	Nežádoucí účinky (krom teratogenních)
Isotretinoin	léčba těžkých forem akné	<ul style="list-style-type: none"> • zvýšená sedimentace červených krvinek • snížení počtu krevních destiček, červených a bílých krvinek • zvýšení hladiny krevních cukrů, lipidů, cholesterolu
Etretinát	léčba těžkých forem akné	<ul style="list-style-type: none"> • zvýšená sedimentace červených krvinek • snížení počtu krevních destiček, červených a bílých krvinek
Acitretin	léčba těžkých poruch keratinizace kůže	<ul style="list-style-type: none"> • zvýšení hladin enzymů, tuků a cholesterolu
Finasterid		<ul style="list-style-type: none"> • způsobuje vypadávání vlasů a chlupů (tzv. androgenní alopecie)

Otázka č. 39

Obdržel(a) jste transfusi krve či transfuzních přípravků v zahraničí?

V roce 1996 bylo v Anglii odhaleno smrtelné onemocnění (Creutzfeldt-Jakobovo = „nemoc šílených krav,“), které se přenáší z krav na člověka

→ přenos nemocí při transfuzích byl prokázán na několika zvířecích modelech
→ důvod trvalého vyloučení z dárcovského programu.

Otázka č. 45

Máte zaměstnání nebo koníčka se zvýšenou tělesnou zátěží či nároky na pozornost (řidič z povolání, pilot, práce ve výškách, horolezectví, potápění)?

Po krevním odběru klesá v krvi hladina hemoglobinu (barvivo červených krvinek, které váže kyslík)

→ může dojít k ovlivnění buněk, které jsou na obsahu kyslíku v krvi závislé (především buňky mozku)

→ vede k ovlivnění pozornosti.

Otázka č. 40

Jste kuřák/ kuřačka?

Při kouření se do krve uvolňují látky, které znehodnocují darovanou krev či plazmu, především pokud dárce kouří těsně před samotným darováním

→ nežádoucí především v případě, kdy je krev podána dítěti.

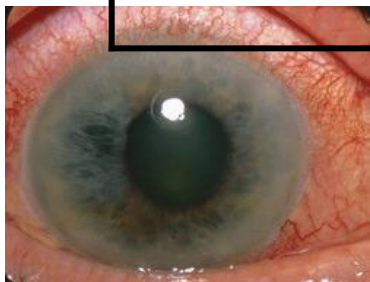
Otázka č. 41

Jste vegetarián/ka?

Při odběru plazmy dochází ke ztrátě určitých druhů bílkovin. U dárců vegetariánu, kteří chodí pravidelně darovat plazmu v intervalu 14 dní, nemusí čas mezi jednotlivými odběry stačit k vytvoření bílkovin.

Vysvětlení některých druhů nemocí vyskytujících se v dotazníku

Název nemoci	Popis	Otázka
Hematom (modřina, krevní výron)	označení pro nahromadění krve ve tkáni v prostoru mimo krevní cévy	19
Polycytemie	chronicky zvýšený počet červených krvinek a krevního barviva v periferní krvi	24
Thalassemie	dědičné onemocnění na genetické úrovni způsobující anémii (snížená koncentrace hemoglobinu způsobující nedostatečnou distribuci kyslíku tkáním)	24
Rozedma plic	chronické plicní onemocnění způsobené vystavováním se toxickým chemikáliím nebo dlouhodobému kouření tabáku	28
Osteomyelitis	zánět kostní dřeně; hnisavé onemocnění kostí a kostní dřeně vyvolané bakteriemi či mykobakteriemi; dochází k ucpávání cév v kosti krevními sraženinami a následnému odumírání kostní tkáně	29
Epilepsie (padoucnice)	neurologické onemocnění projevující se záchvaty, které se opakují a přichází náhodně	31
Glaukom (zelený zákal)	poškození zraku, jehož podstatou je narušení očního nervu projevující se drobnými výpadky v zorném poli (vede až ke ztrátě vidění)	31
Alzheimerova choroba	neurodegenerativní onemocnění mozku, při kterém dochází k postupné demenci	34
Parkinsonova choroba	neurodegenerativní onemocnění spojené s úbytkem nervových buněk produkujících dopamin (zprostředkovává komunikaci mezi nervovými buňkami= neurony); důsledkem je neschopnost ovládat svůj pohyb - třes	34

glaukom

nervové buňky